

PANDEMİNİN BİRİNCİ YILINDA HAPİSHANELER

31 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan koronavirüs (COVID-19), kısa sürede tüm dünyaya yayıldı ve küresel bir salgın haline geldi. Türkiye'de 11 Mart'ta ilk vakanın açıklanmasından bu yana Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından Mart 2020, Kasım 2020 ve Şubat 2021 olmak üzere "KOVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE CEZA İNFAZ KURUMLARI" başlıklı toplamda üç adet açıklama yayınlanmıştır.

Yapılan ilk açıklamada 14 Mart 2020 tarihinden itibaren; Açık ve kapalı görüşler, özel izinler, kurumlardaki eş ve aile görüş odalarının kullanımı, diğer koşullarla birleşerek yapılan faaliyetler, başka kurumlara yapılacak nakiller durdurulmuştur. Yine bu tarihten itibaren avukat görüşleri kapalı olarak yapılmaya başlanmıştır.

14 Marttan itibaren durdurulan kapalı görüşlerin yerine 10 dakika olan telefon hakkı 20 dakikaya çıkarılmıştır. Açık görüşler, özel izinli eş ve aile görüşleri halen yapılamamaktadır. Bunun yanında Ağustos 2020'den itibaren her defasında 2 ziyaretçi olmak üzere 2 kapalı görüş gerçekleştirilmektedir.

14 Marttan itibaren zorunlu sevkler dışındaki tüm sevkler durdurulmuş. Şubat 2021 açıklamasında ise 01.03.2021 tarihine kadar nakillerin durdurulduğu bilgisi yer almıştır.

14 Mart itibarı ile durdurulan diğer koşullarla birleşerek yapılan faaliyetler ile ilgili bu tarihten itibaren hiçbir açıklama yapılmamıştır. Pandeminin bir yılı boyunca mahpuslar; atölye, sohbet, açık ve kapalı spora çıkarılma, kütüphaneyi ve sinema salonlarını kullanma dahil hiçbir sosyal faaliyetten yararlanamamıştır. Bu dönem zarfında mahpuslar koşullarının dışına çıkarılmamıştır.

Yapılan ilk açıklamada iase bedelinin artırılacağı belirtilmiş ve 8,5 TL olan iase bedeli 10 TL ye yükseltilmiştir. Bu açıklamanın ardından artan gıda enflasyonuna rağmen ikinci bir güncelleme yapılmamıştır.

Hapishanelerde 300 binlere varan kalabalıklaşma sorununun çözümüne yönelik 15/04/2020 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7242 sayılı Kanun ile 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a eklenen geçici 9. Madde uyarınca açık ceza infaz kurumunda bulunan mahpuslar iki aylık izne çıkarılmış, sonrasında bu izinler uzatılmıştır.

Şubat ayından itibaren 65 yaş üzeri mahpuslara Covid-19 koruyucu tedbirleri kapsamında zatürre (pnömokok) aşısı yapılmaya başlanmış. Yine Sağlık Bakanlığı Ulusal Covid-19 Aşı Programı doğrultusunda belirlenen sıraya göre tutuklu ve hükümlülere Covid-19 aşısı yapılmaya başlanacağı açıklanmıştır.

Sürecin başından itibaren mahpusların sağlığa erişim hakları ve ağır, kronik hasta mahpusların tedavilerine nasıl devam edileceğine dair bir açıklama yapılmamıştır. Covid-19 kapsamında yapılan üç açıklamada da bu konuya yer verilmemiş sadece “Başka bir hastalık nedeniyle acil durumlarda hastanelere sevk edilen tutuklu ve hükümlüler, ceza infaz kurumuna döndüklerinde 14 gün izolasyona tabi tutulduktan sonra PCR testi yapılarak sonucuna göre koşullara alınmaktadır” denmiştir. Buradan yola çıkılarak acil ve çok zorunlu haller dışında hastane sevklerinin ve sağlığa erişim hakkının sınırlandığı bilgisine ulaşmak mümkündür.

Pandemi süreci boyunca CTE'nin açıklamalarına göre toplamda 698 mahpusa Covid-19 tanısı konmuş ve toplam 19 mahpus Covid-19 sebebiyle hayatını kaybetmiştir.

Bizler aşağıda imzası bulunan sağlık-meslek, insan hakları ve hukuk örgütleri olarak hapishanelerde gerekli önlemlerin alınmasını ve bu önlemlerin, insanlık onuruyla bağdaşır ve hak ihlaline yol açmayacak şekilde uygulanması gerektiğini ifade eder, alınacak önlemlerde aşağıda ifade edilen hususların da dikkate alınması gerektiğini hatırlatmak isteriz.

-Temizlik kitlerinin mahpuslara ücretsiz sağlanmasının eşit ve sürdürülebilir kılınması için gerekli düzenlemeler ilgili mevzuata işlenmeli,

-Türkiye'deki tüm hapishanelerde ortak önleyici ve koruyucu uygulamaların yapılması ve bu uygulamaların denetime açılması,

-Hapishanelerde koronavirüs salgını ile ilgili alınan/alınacak önlemler, karantina uygulamaları ile mahpusların sağlık durumları konusunda başta mahpusların aile ve avukatları olmak üzere kamuoyunun düzenli olarak bilgilendirilmeli,

-Henüz yargılaması süren ve cezası kesinleşmemiş temyiz-istinaf aşamasında olan mahpusların hemen tahliye edilmeli

-Covid-19 aşısı bütün mahpuslara ve cezaevlerinde çalışan tüm personellere bir an önce yapılmalı,

-Önleyici tedbirlere öncelik vererek, salgının ilk dönemlerinde askıya alınan daha sonra tekrar açılan revir ve hastane sevklerinin hasta mahpusların ihtiyaçlarını karşılayacak hale getirilmesi için gerekli adımların atılması,

-Ağır hasta, kronik rahatsızlığı bulunan ve tek başına yaşamını idame ettiremeyecek durumda olan mahpuslar için acil bir şekilde infaz ertelemesine gidilerek tahliye edilmeli,

- Ağız diş sağlığı kuruluşları ve diş hekimliği fakültelerinin mahpuslara da gecikmeden hizmet verebilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalı ve hapishane koşullarında gerçekleştirilemeyen muayene ve tedavileri için mahpusların ertelenmeden diğer sağlık kurumlarına sevk edilmesi sağlanmalı,

-Mahpusların sağlık kurumlarına ve hastanelere ring araçlarıyla değil; daha hijyenik ve sağlığa uygun araçlarla taşınmalı,

-Mahpusların normalde kaldığı hücrelerde bulunan kişisel eşyalarını ve kitaplarını karantina hücrelerine getirebilmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca karantina hücrelerinde mahpusların günlük ihtiyaçlarını karşılayacakları ve sosyal faaliyetlerine devam edebilmelerini sağlayacak su ısıtıcı, semaver, radyo, televizyon gibi eşyalar bulundurulmalı,

-Karantina hücrelerinde kalan mahpuslar normal hücrelerde olduğu gibi havalandırmaya çıkabilmelidir. İzolasyonun mahpuslar üzerindeki etkisini azaltmak için karantinada olmayan mahpusların belirli saatlerde ortak havalandırmalarda bir araya getirilmeli,

- Sağlık gerekçesiyle alınacak önlemlerin mahpusların temel haklarını ihlal etmeyecek şekilde uygulanmasına özen gösterilmelidir.

Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneđi

Çağdaş Hukukçular Derneđi İstanbul Şubesi

Hak İnisiyatifi

İnsan Hakları Derneđi İstanbul Şubesi

İstanbul Diş Hekimleri Odası

İstanbul Tabip Odası

Marmara Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Dayanışma Derneđi

Özgürlük İçin Hukukçular Derneđi

Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası İstanbul Şubeleri

Türkiye İnsan Hakları Vakfı

Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı